

רשומות

הצעות חוק

14 במרס 1968

769

י"ד באדר תשכ"ח

עמוד

176

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 13), תשכ"ח—1968 .

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 13), תשכ"ח-1968

- תיקון סעיף 2 .1 בסעיף 2 לפקודת מס הכנסה: (להלן - הפקודה), פסקה (3) - בטלה.
- תיקון סעיף 3 .2 בסעיף 3 לפקודה -
- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "הכנסות אחרות";
- (2) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:
- "(ו) אדם שבשנת מס פלונית נפסקה התעסקותו והכנסתו נקבעת בשומה לפי בסיס מזומנים, יראו את כל הסכומים שלא חוייבו בידו במס לפני ההפסקה מחמת קביעת ההכנסה על בסיס מזומנים כהכנסה בידי מי שזכאי לאותם סכומים בעת קבלתם; לענין זה, "הפסקת התעסקות" - לרבות שינוי התעסקות או פטירה."
- תיקון סעיף 16 .3 בסעיף 16 לפקודה, אחרי פסקה (2) יבוא:
- "(3) כי הכנסה מריבית המשתלמת על איגרות חוב שהוצאו על ידי לווה ישראלי לבנק הבין-לאומי לשיקום ופיתוח, תהא פטורה ממס גם כשהיא בידי תושב-חוץ שאיגרות החוב הועברו אליו."
- תיקון סעיף 17 .4 בסעיף 17 לפקודה, בפסקה (5), במקום "כל סכום ששילם מעביד" יבוא "סכומים ששילם מעביד - בתנאים ובשיעורים שנקבעו בחקנות לענין סעיף 47" ובמקום "בסעיף 47" יבוא "בסעיף האמור".
- ביטול סעיף 19 .5 סעיף 19 לפקודה - בטל.
- תיקון סעיף 32 .6 בסעיף 32 לפקודה, במקום פסקה (9) יבוא:
- "(9) תשלום מענק עקב פרישה או מוות ששילמה חברה שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם, כמשמעותה בסעיף 76, לאחד מחבריה שהוא בעל שליטה בה או שטרם חלפו שנתיים מיום שחדל מלהיות אחד מבעלי השליטה בה, או לאחר במקומו, וכן תשלום ששילמה חברה כאמור לקופת גמל בשל בעל שליטה כאמור; אך רשאי הנציב להורות הוראה אחרת אם ראה לעשות כן לפי הנסיבות; לענין זה -
- "בעל שליטה" - מי שמחזיק, במישרין או בעקיפין, לבדו או ביחד עם קרובו באחת מאלה:
- (א) כ-10% לפחות מהון המניות שהוצא או מכוח ההצבעה;

1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, תשכ"א, עמ' 120; ס"ח תשכ"ב, עמ' 60, 129; תשכ"ג, עמ' 73; תשכ"ד, עמ' 86, 114; תשכ"ה, עמ' 28, 290; תשכ"ו, עמ' 34, 38; תשכ"ז, עמ' 16, 94.

- (ב) בזכות להחזיק ב-10% לפחות מהון המניות שהוצא או בזכות ההצבעה או בזכות לרכשם;
 (ג) בזכות לקבל 10% לפחות מהרווחים;
 (ד) בזכות למנות מנהל;
 "קרוב" - כמשמעותו בסעיף 76 (ד).

7. בסעיף 34 לפקודה, בסעיף קטן (ב), במקום "בעד אשה לפי סעיף 37 או בעד ילדים" יבוא "לא בעד אשה לפי סעיף 37 ולא בעד ילדים".

תיקון סעיף 34

הוספת סעיף 46

8. אחרי סעיף 45 לפקודה יבוא:

46. (א) יחיד או חברה שתרמו בשנת מס מסויימת תרומה בסכום של 20,000 לירות או יותר, למוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9 (2) שאישר לענין זה שר האוצר בהכרזה שפורסמה ברשומות, יהיו זכאים באותה שנה: יחיד - לזיכוי ממס ב-25% מסכום התרומה; חברה - לזיכוי 50% מסכום התרומה מהכנסתה החייבת.

(ב) זיכוי או ניכוי לפי סעיף קטן (א) לא יינתן -

(1) בעד חלק התרומה העולה על 10% מהכנסתו החייבת של התורם באותה שנת מס;

(2) בעד סכום שזוכה או שנוכה בשל אותה תרומה לפי סעיפים 45 או 48 או לפי חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס') 2, תשכ"ב-1962.²

9. בסעיף 47 לפקודה, בסעיף קטן (ד), אחרי "כיוצא באלה" יבוא "וכן קופה מרכזית להשקעות של קופות גמל".

תיקון סעיף 47

תיקון סעיף 49

10. בסעיף 49 לפקודה, בסעיף קטן (א), בפסקה (2), בסופה יבוא:

"ובלבד שהתאחזו המקובל לא יעלה על התאחזו שהוא סביר - לדעת פקיד השומה - בכל מקרה ומקרה; האמור בפסקה זו לא יתפרש כמונע מהשיג בערעור לפי סעיפים 153 עד 158 על החלטת פקיד השומה בדבר סבירות התאחזו".

תיקון סעיף 50

11. בסעיף 50 לפקודה -

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) על אף האמור בפקודה זו, חברה העוסקת בביטוח חיים, בלבד או בנוסף על ביטוח כללי (להלן - חברת ביטוח חיים), רואים את רווחיה מעסקי ביטוח חיים כשוויים לסכום הרווחים כשהם מחושבים לפי סעיף 49, אגב קביעת העתודות לפי חישוב אקטוארי ובשינויים המחוייבים לפי הענין, ובלבד שלא יותרו עתודות בסכום העולה על סכום העתודות המחושבות לפי בסיס החישוב האקטוארי שהוא סביר - לדעת פקיד השומה - בכל מקרה ומקרה; האמור בסעיף קטן זה לא יתפרש כמונע

² ס"ח תשכ"ב, עמ' 129; תשכ"ה, עמ' 37; תשכ"ז, עמ' 103.

מהשיג בערעור לפי סעיפים 153-158 על החלטת פקיד השומה בדבר סבירות בסיס החישוב האמור.”;

(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב) בתום כל ארבע שנות מס ייערך הישוב סכום ההכנסה מהשקעות של חברת ביטוח חיים לאותן ארבע שנים; עלה סכום ההכנסה מהשקעות על סכום ההכנסה כשהיא מחושבת לפי סעיף קטן (א), יוסף ההפרש להכנסת החברה בשנה הרביעית; לענין זה, ”הכנסה מהשקעות” – סכום ההכנסה מהשקעות של חברת ביטוח חיים, פחות הוצאות הנהלה ובכלל הוצאות גם דמי עמילות ששילמה החברה פחות דמי עמילות שקיבלה.”

תיקון סעיף 66 12. בסעיף 66 לפקודה, בסעיף קטן (א) (6), אחרי ”סעיף 45” יבוא ”והניכוי לפי סעיף 47”.

תיקון סעיף 76 13. בסעיף 76 (ד) לפקודה, במקום פסקה (1) יבוא:

”(1) אדם וקרובו; ”קרוב”, לענין זה – בן-זוג, את, אחות, הורה, הורי הורה, צאצא וצאצאי בן-הזוג, ובן-זוגו של כל אחד מאלה;”.

החלפת סעיף 85 14. במקום סעיף 85 לפקודה יבוא:

85. (א) בחישוב ההשתכרויות או הרווחים מעסק לענין פקודה זו, יראו מלאי עסקי שהיה שייך לאותו עסק במקרים האמורים להלן כנמכר בסכום השווי:

”הערכת מלאי עסקי במקרים מסוימים

(1) מלאי עסקי השייך לעסק בעת שהופסק או שהועבר;

(2) מלאי עסקי שהוצא או שהועבר מהעסק שלא בתמורה או שלא בתמורה מלאה, וכן מלאי עסקי בעסק שהפך לנכס קבוע באותו עסק.

(ב) לענין סעיפים 21 ו-88, לגבי מלאי עסקי שהפך לנכס קבוע ונראה כנמכר כאמור בסעיף קטן (א), יהיה סכום השווי המחיר המקומי.

(ג) בסעיף זה –

”מלאי עסקי” – כל נכס מיטלטלין או מקרקעין הנמכר במהלכו הרגיל של העסק, או שהיה נמכר כך אילו הבשיל או הגיע לגמר ייצורו, הכנתו או בנייתו, וכל חומר המשמש בייצורו, בהכנתו או בבנייתו של אותו נכס;

”עסק” – לרבות חלק מעסק;

”סכום השווי” – הסכום שאפשר היה לקבל תמורת המלאי העסקי ממוכר מרצון לקונה מרצון כשהוא נקי מכל שעבוד הבא להבטיח חוב, משכנתה, או זכות אחרת הבאה להבטיח תשלום; ובלבד שאם המכירה נעשתה בכתב ופקיד השומה שוכנע כי המחיר בעד המלאי נקבע בתום לב בלי שהושפע מקיום יחסים מיוחדים בין המוכר לקונה, בין במישרין ובין בעקיפין, יהא סכום השווי המחיר שנקבע.”

- (1) אחרי "או בדויה" יבוא "או שעסקה פלוגית מטרתה העיקרית היא להפחית את סכום המס";
- (2) בסופו יבוא:
"לענין זה, "עסקה" – לרבות פעולה."

- (1) בהגדרת "נכס", בפסקה (2), יימחקו המלים "כמשמעותו בסעיף 85";
- (2) בהגדרת "נכס בר-פחת", אחרי "לפי סעיף 21" יבוא "או שניתנה בעדו הפחתה";
- (3) אחרי הגדרת "נכס בר-פחת" יבוא:
"מלאי עסקי" – כמשמעותו בסעיף 85";
- (4) בהגדרת "מחיר מקורי" –
(א) בפסקה (2), במקום "שווי אותו הנכס בעת החליפין" יבוא "התמורה בעת החליפין";
(ב) בפסקה (3), במקום פסקת משנה (ב) יבוא:

"(ב) מיום ד' בכסלו תשי"ב (3 בדצמבר 1951) ועד יום ב' בניסן תשכ"ח (31 במרס 1968), או אף לאחר מכן אם הנכס נתקבל במתנה מקרוב – יתרת המחיר המקורי של הנכס בעת שניתן במתנה על ידי הרוכש האחרון שרכשו שלא במתנה;
(ג) ביום ג' בניסן תשכ"ח (1 באפריל 1968) או לאחר מכן אם הנכס לא נתקבל במתנה מקרוב – התמורה בעת שהנכס נתקבל על ידי הנישום; סכום התמורה כאמור יהא המחיר המקורי גם לענין סעיף 21";

- (5) בהגדרת "מכירה", אחרי "למעט מתנה" יבוא "לקרוב";
- (6) במקום הגדרת "תמורה" יבוא:
"תמורה" – המחיר שיש לצפות לו ממכירת נכס על ידי מוכר מרצון לקונה מרצון כשהנכס נקי מכל שעבוד הבא להבטיח חוב, משכנתה, או זכות אחרת הבאה להבטיח תשלום; אולם אם המכירה נעשתה בכתב ופקיד השומה שוכנע כי המחיר בעד הנכס נקבע בתום לב וכלי שהושפע מקיום יחסים מיוחדים בין המוכר לקונה, בין במישרין ובין בעקיפין, תהא התמורה המחיר שנקבע; והכל בניכוי הוצאות המכירה שהוציא הנישום באותה מכירה";
- (7) אחרי הגדרת "תמורה" יבוא:
"קרוב" – כמשמעותו בסעיף 76 (ד), לרבות צאצא של אח או של אחות, ואח או אחות של הורה";

17. בסעיף 91 (ב) לפקודה, בהגדרת "תקופת החזקה", אחרי "בדרך מתנה" יבוא "לפני יום ג' בניסן תשכ"ח (1 באפריל 1968) או אף לאחר מכן אם הנכס הגיע לידי הנישום במתנה מקרוב".

תיקון סעיף 91

18. בסעיף 93 לפקודה —

תיקון סעיף 93

(1) בסעיף קטן (א), במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) היתה המכירה בדרך העברת נכסים על ידי המפרק מחבר-בני-אדם לחבר בו, תיחשב התמורה כפי שהיתה ביום העברת הנכס;"

(2) בסעיף קטן (ב), ברישה, במקום "בחישוב המס שחבר-בני-אדם" יבוא "בחישוב המס שחבר בחבר-בני-אדם".

19. בסעיף 95 לפקודה, בסעיף קטן (ב), במקום "מחירו המקורי של הנכס" יבוא "יתרת מחירו המקורי של הנכס".

תיקון סעיף 95

20. בסעיף 97 (א) לפקודה, אחרי פסקה (3) יבוא:

תיקון סעיף 97

"(4) מכירת נכס ללא תמורה למדינה, לרשות מקומית, לקרן קיימת לישראל, לקרן היסוד — המגבית היהודית המאוחדת לישראל, או למוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9 (2);".

21. אחרי סעיף 99 לפקודה יבוא:

הוספת סעיף 100

100. העביר אדם נכס שבבעלותו לעסקו כמלאי עסקי או הפך נכס קבוע בעסקו למלאי עסקי בעסקו, יראו את ההעברה או ההפיכה כאמור — כמכירה".

"העברת נכס למלאי עסקי"

22. בסעיף 121 (ג) לפקודה, במקום "בעד אשה לפי סעיף 37 או בעד ילדים" יבוא "לא בעד אשה לפי סעיף 37 ולא בעד ילדים".

תיקון סעיף 121

23. אחרי סעיף 125 לפקודה יבוא:

הוספת סעיף 125א

125א. על אף האמור בסעיף 121, הכנסה שחל עליה סעיף 3 (ו), שיעור המס עליה לא יעלה על 25%".

"שיעור המס על תקבולים לאחר הפסקת התעסקות"

24. בחלק י' לפקודה, בפרק הראשון, במקום הכותרת לסימן ב' יבוא "ניכוי מהכנסת עבודה ומהכנסה אחרת".

החלפת כותרת

25. בסעיף 164 לפקודה, במקום כותרת השוליים יבוא "חובת ניכוי במקור".

תיקון סעיף 164

26. בסעיף 167 לפקודה, במקום "סעיף 164" יבוא "סעיפים 161 או 164", במקום "כאמור בו" יבוא "כאמור בהם" ובמקום "סעיף 166" יבוא "סעיפים 161 או 166".

תיקון סעיף 167

27. סעיף 169 לפקודה — בטל.

ביטול סעיף 169

„סימן ד': סמכויות עזר

סמכות להיכנס
לחצרים, לבדוק
ולחקר

173.א. (א) ראה פקיד השומה צורך בכך כדי להבטיח קיומן של הוראות פרק זה או הוראות אחרות בדבר ניכוי מס במקור או כדי למנוע השתמטות מקיומן, רשאי הוא או עובד הציבור שהורשה לכך על ידיו בכתב –

(1) להיכנס לחצריו של כל אדם שמחובתו לנכות מס במקור ולחצריו של כל אדם שברשותו הספרים והמסמכים הנוגעים לניכוי מס במקור;

(2) לבדוק כל פנקס, רשומה, תעודה או מסמך אחר הנוגע לניכוי מס במקור והנמצא ברשות אדם כאמור בפסקה (1);

(3) לחקור כל מי שחייב לנכות מס במקור, מי שברשותו הספרים והמסמכים הנוגעים לניכוי מס במקור וכל מי שחייבים לנכות מס מהכנסתו.

(ב) אדם שסעיף קטן (א) חל עליו יתן למבצע חקירה או בדיקה כאמור כל אפשרות לעשות כן וישיב תשובה מלאה ונאמנה על כל השאלות שנשאל.

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בסמכויותיו של פקיד השומה או עובד הציבור.

(ד) בסעיף זה, "ניכוי מס במקור" – ניכוי מס על פי סעיפים 161, 164 או 170.

29. בסעיף 185 לפקודה, בפסקה (2), במקום "בצירוף ריבית כפי שקבע בית המשפט" יבוא "בצירוף ריבית של 9% לשנה, או אחוז אחר שקבע בית המשפט, בעד התקופה החל מתום 30 יום לאחר המועדים שנקבעו להגשת הדין וחשבון על פי סעיפים 132 ו-133 עד ליום הגשת הערעור, אך לא יותר מאשר בעד שנים עשר חדשים, ובצירוף ריבית כפי שקבע בית המשפט החל מיום הגשת הערעור".

תיקון סעיף 185

30. במקום סעיף 187 לפקודה יבוא:

187. על יתרה כאמור בסעיפים 183 או 184 ישלם הנישום ריבית של 9% לשנה, בעד תקופה החל מתום 30 יום לאחר המועדים שנקבעו להגשת הדין וחשבון על פי סעיפים 132 ו-133, ובלבד שעל יתרה לפי סעיף 183 לא ישלם הנישום ריבית לתקופה העולה על ששה חדשים, ועל יתרה לפי סעיף 184 לתקופה העולה על שנים עשר חדשים.

תיקון סעיף 187

31. בסעיף 193 לפקודה –

- (1) במקום "יחולו על גביית מס הכנסה" יבוא "יחולו על גביית כל סכום כאמור";
- (2) במקום "סכום הפיגורים במס הכנסה" יבוא "סכום הפיגורים";
- (3) בסיפה, במקום "מס הכנסה כאמור" יבוא "סכום כאמור".

תיקון סעיף 193

32. בסעיף 218 לפקודה, במקום "על פי הסעיפים 161 או 164" יבוא "על פי סעיפים 161, 164 או 170".

תיקון סעיף 218

219 תיקון סעיף 219 .33 בסעיף 219 לפקודה, במקום "על פי הסעיפים 161 או 164" יבוא "על פי סעיפים 161, 164 או 170" ובמקום "בסעיפים 161 ו-166" יבוא "בסעיפים 161, 166 או 171".

222 תיקון סעיף 222 (ג) לפקודה, במקום "הסעיפים 161 או 164" יבוא "סעיפים 161, 164 או 170".

223 תיקון סעיף 223 בסעיף 223 לפקודה, במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) הוננו או הוננו של אשתו או של ילדיו שלמטה מגיל 20 גדל בתקופה מסויימת, שאינה עולה על חמש שנים, בסכום העולה על סכום ההכנסה שעליה הגיש דו"ח או דוחות לפקיד השומה לאותה תקופה, בניכוי המס ששולם."

235 תיקון סעיף 235 בסעיף 235 (ב) לפקודה, בסופו, יבוא:

"הוראות סעיפים 231, 232 ו-234 יחולו על כל הממלא תפקיד רשמי בביצוע חוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953, לגבי ידיעות שקיבל לפי סעיף קטן זה."

236 החלפת סעיף 236 במקום סעיף 236 לפקודה יבוא:

236. אלה רשאים לייצג נישומים:

(1) רואה חשבון. כמשמעותו בחוק רואי חשבון, תשט"ו-1955;⁴

(2) יחיד הראוי לערוך בקורת על פנקסי אגודה שיתופית לפי סעיף 20 לפקודת האגודות השיתופיות;⁵

(3) יועץ מסים הרשום בפנקס יועצי המסים לפי פקודה זו ושילם אגרה שנתית כפי שנקבע בתקנות;

הוראה זו אינה באה לפגוע בזכותו של עורך דין על פי חוק לשכת עורכי-הדין, תשכ"א-1961.⁶

236א. (א) יחיד יהא כשיר לרישום כיועץ מסים אם נתקיימו בו כל אלה:

(1) הוא תושב ישראל;

(2) מלאו לו 23 שנים;

(3) הוא בעל השכלה תיכונית; הנציב רשאי, במקרים הנראים לו, לוותר על קיום תנאי זה, כולו או מקצתו;

(4) תוך עשר שנים שקדמו לבקשה לרישום לא הורשע או גשא עונש מאסר על עבירה שיש עמה קלון;

(5) עמד בבחינות ועבר תקופת הכשרה - הכל כפי שנקבע בתקנות.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) (3) ו-(5), יהא יחיד כשיר לרישום כיועץ מסים אם לפני יום ג' בניסן תשכ"ח (1 באפריל 1968) עשה אחד מאלה:

3 ס"ח תשי"ד, עמ' 6.
4 ס"ח תשט"ו, עמ' 26.
5 חוקי א"י, כרך א' פרק כ"ד, עמ' 336.
6 ס"ח תשכ"א, עמ' 178.

(1) שימש חמש שנים לפחות נציג בשכר של עשרים וחמישה נישומים לפחות;

(2) שימש נציג כאמור שנתיים לפחות ובלבד שיעמוד עד ליום י"ט בתשרי תש"ל (1 באוקטובר 1969) בבחינות כפי שנקבעו בתקנות.

236. (א) הנציב יקיים פנקס לרישום יועצי מסים (להלן – הפנקס) ויוציא לגרשמים בו תעודות רישום.

רישום יועצי מסים

(ב) המבקש להירשם כיועץ מסים יגיש בקשה על כך בטופס שהורה עליו הנציב.

(ג) מצא הנציב כי נתמלאו במבקש הוראות סעיף 236א, ושולמה אגרת הרישום שנקבעה בתקנות, ירשום את המבקש בפנקס ויתן לו תעודת רישום; ומי שנרשם כאמור יהא רשאי לשמש יועץ מסים עד ליום 31 במרס של שנת המס שבה נרשם.

(ד) על אף האמור בסעיף זה, רשאי הנציב לדחות בקשה לרישום בפנקס אף אם נתמלאו התנאים המפורטים בסעיף 236א, אם לדעתו אין המבקש ראוי לשמש כיועץ מסים.

236ג. (א) רישומו של יועץ מסים יימחק מן הפנקס אם נתקיים בו אחד מאלה:

מחיקת רישום בפנקס

- (1) אינו ממלא תנאי מן התנאים המנויים בסעיף 236א;
- (2) הורשע בעבירה שיש עמה קלון.

(ב) הנציב רשאי למחוק רישומו של יועץ מסים מן הפנקס אם היה לו יסוד סביר להניח כי נהקיים בו אחד מאלה:

- (1) התנהג התנהגות בלתי הוגנת בכל ענין הנוגע לפקודה זו;
- (2) אינו ראוי לשמש יועץ מסים.

(ג) מחיקת רישומו של יועץ מסים מן הפנקס, יכול שתהא לצמיתות, או לתקופה מסויימת שבסופה יהא האדם רשאי לבקש חידוש רישומו, או לתקופה מסויימת שבסופה יחודש רישומו מאליו.

(ד) נמחק רישומו של יועץ מסים, יפורסם הדבר בדרך שנקבעה.

236ד. היה לנציב יסוד להניח כי נתקיימו נסיבות המחייבות או מרשות מחיקת שמו של אדם מן הפנקס, רשאי הוא לאסור עליו לשמש יועץ מסים עד שיחברר קיומן של הנסיבות; ובלבד שאיסור כאמור לא יארך משלושה חדשים, ואם התחילה חקירת משטרה בענין זה – לא יותר מאשר עד גמר החקירה וההליכים המשפטיים שבעקבותיה.

איסור ייצוג לשעה

236ה. (א) לא ישתמש הנציב בסמכותו לפי סעיפים 236ג או 236ד אלא לאחר שנתן ליועץ המסים הזדמנות נאותה להשמיע בפניו טענותיו.

סייגים

(ב) הוגשה תביעה פלילית נגד יועץ מסים, לא ישתמש הנציב בסמכותו לפי סעיף 236ג לפני גמר ההליכים המשפטיים.

236ו. הרואה עצמו נפגע מהחלטת הנציב לפי סעיפים 236ב(ד), 236ג או 236ד, רשאי לערור עליה בפני ועדת ערר תוך שלושים יום מהיום בו נמסרה לו ההודעה על החלטה.

ערר

ועדת ערר 1236. (א) בהודעה שתפורסם ברשומות ימנה שר האוצר ועדת ערר של שלושה שבראשה ישב עורך-דין.
 (ב) ועדת הערר רשאית לאשר את החלטת הנציב, לבטלה או להחליט בדרך אחרת.
 (ג) החלטת ועדת הערר תהא סופית.
 (ד) לוועדת הערר יהיו כל הסמכויות שניתן להעניק לוועדת חקירה על פי סעיף 5 לפקודת ועדות חקירה.
 (ה) שר המשפטים רשאי להתקן תקנות בדבר סדרי הדין בוועדת הערר, שכר חבריה ואגרת ערר.

החלפת סעיף 240

38. במקום סעיף 240 לפקודה יבוא:

240. בחישוב סכום הכנסה חייבת וכל סכום שאדם חייב לשלם לפי פקודה זו, יוגדל או יופחת כל סכום עד ללירה השלמה הקרובה ביותר.

“עניול סכומים

39. בסעיף 12 לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 3), תשכ"ג-1963 —

תיקון סעיף 12

- (1) במקום “בשנות המס 1962, 1963, 1964” יבוא “בשנות המס 1962 עד 1967”;
 (2) סעיף קטן (ב) יסומן (ג) ולפניו יבוא:

לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 3) תשכ"ג-1963

“(ב) הוצאות הון, שהוציא אדם בשנות המס 1968 עד 1970 למחקר מדעי לשם פיתוחו או קידומו של מפעלו התעשייתי, יותרו לניכוי בשנת המס שבה הוצאו, כתנאי שהמחקר נעשה במוסד שאישר שר האוצר לענין זה בהמלצת המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח, או אף אם לא נעשה במוסד כאמור אולם ניתנה לגבי המחקר המלצת המועצה האמורה; לענין זה, “מפעל תעשייתי” — לרבות הקלאות.”;

- (3) בסעיף קטן (ג), במקום “לפי סעיף קטן (א)” יבוא “לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב).”

40. בסעיף 23 לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה, תשי"ח-1958, יימחקו המלים “לשנות המס 1958 — 1959” שבכותרת השוליים, ובמקום “בשנות המס 1958 — 1962” שברשימה לסעיף יבוא “החל משנת המס 1958.”

תיקון סעיף 23 לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה, תשי"ח-1958

41. בחוק מס שבה מקרקעין, תשכ"ג-1963 —

תיקון סעיפים 5 ו-50 לחוק מס שבה מקרקעין, תשכ"ג-1963

- (1) האמור בסעיף 5 יסומן “(א)” ואחריו יבוא:

“(ב) העברת זכות במקרקעין או זכות באיגוד מקרקעין מאדם לעסקו כמלאי עסקי, או הפיכת זכות במקרקעין או זכות באיגוד מקרקעין שהוא נכס קבוע בעסק למלאי עסקי בעסק, יראו כמכירת זכות במקרקעין לענין חוק זה.”;

7 חוקי איי כרך א', פרק כ"א, עמ' 152.

8 ס"ח תשכ"ג, עמ' 73.

9 ס"ח תשי"ח, עמ' 197; ס"ח תשכ"א, עמ' 46.

10 ס"ח תשכ"ג, עמ' 156; ס"ח תשכ"ז, עמ' 105.

(2) בסעיף 50 (ב), בסופו יבוא:

"פקיד השומה רשאי להתנות מתן האישור בתשלום מס ההכנסה המגיע מאותו אדם, או במתן ערובה כדי הנחת דעתו של פקיד השומה להבטחת תשלום מס ההכנסה; ובלבד שלא יידרשו תשלום או ערובה כאמור בסכום העולה על 40% מהתמורה שנתקבלה כעד מכירת הזכות במקרקעין או הפעולה באיגוד שבשלה נדרש האישור; אם מבקש האישור הוא איגוד מקרקעין יחולו ההוראות כאמור גם לגבי מס ההכנסה המגיע מבעל זכויות באיגוד."

42. מי שביום תחילת תקפו של חוק זה חלות עליו הוראות סעיף 236 א (ב), יהא רשאי להוסיף ולייצג נישומים במשך ששה חדשים, אף אם טרם נרשם בפנקס אלא אם דחה הנציב לפני כן את בקשתו להירשם.

43. (א) סעיפים 3, 9 ו-12 יחולו לגבי שנת המס 1967 ואילך.
(ב) סעיפים 1, 2, 4 עד 6, 8, 10, 11, 13 עד 17, 18 (1), 19 עד 21, 23, 26 ו-41 (1) יחולו לגבי שנת המס 1968 ואילך.
(ג) כדי למנוע ספק נאמר בזה, שהדין הוא, וכן היה, כאמור בסעיפים 7, 18 (2) ו-22.

ד ב ר י ה ס ב ר

1. פסקה (3) לסעיף 2 לפקודה קובעת כהכנסה את השווי השנתי הנקי של דירה או של קרקע שבעליהן או המחזיקים בהן חינם משתמשים בהן לצרכי מגורים או להנאה אחרת ולא לשם ריווח. הכנסה זו מצטרפת כיום לכלל הכנסתו של הנישום ומתחייבת בהתאם לכך במס. מוצע לקבוע כי לא יראו יותר את השווי הזה כהכנסה, ועל ידי כך ישתחררו שכירים רבים מחובת הגשת הצהרות. חלק ניכר מהשכירים חייב כיום בהגשת הצהרות אך ורק כתוצאה מצירוף שווי הדירה כאמור להכנסתו. מוטל על השווי השנתי האמור מס רכוש על פי חוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א-1961 (סעיף 1).

2. נישום שהכנסתו נקבעה בשומה לפי בסיס מזומנים מתחייב במס בשנה שבה מתקבל התשלום. עם פרישתו מעיסוקו או עם הפסקת עיסוקו מכל סיבה אחרת יש ומוסיפים להתקבל תשלומים הנובעים מפעילותו בעבר.

אם מתברר כי כספים אלו הם חובות ברורים של העסק או משלח-היד שנפסק - הרי שהנם תקבולי פירות; אולם קיימת אי בהירות בקשר לחיובם במס, משום שלפי שיטת קביעת ההכנסה על בסיס מזומנים לא נערכת התאמת חובות, ולא ניתן לצרפם לשנים של-גביהן כבר נערכו שומות סופיות. מוצע לקבוע כי במקרים כג"ל יחוייבו הכספים במס בשיעור של 25% בידי מקבלם בשנה שבה נתקבלו (סעיפים 2 ו-23).

3. הבנק הבינ-לאומי לשיקום ופיתוח מלווה למוסדות ישראליים כספים ומקבל מהם איגרות חוב ככטחון וריבית על ההלוואה.

לפי תקנות אמנות קרן המטבע הבינ-לאומית והבנק הבינ-לאומי לשיקום ופיתוח (חסינות זכויות יתר להסכמי חליפין), תשי"ד-1954, פטורה הריבית האמורה ממס כשהיא משתלמת לבנק הבינ-לאומי עצמו; ברם הבנק נוהג להעביר את איגרות החוב למשקיעים ומממנים אחרים, ותנאי רגיל ומקובל הוא כי הפטור יחול אף על הריבית שתשתלם למשקיעים ומממנים אלו.

לפי הוראות הפקודה כיום אין אפשרות לפטור את הריבית במקרים אלו ממס, ומוצע איפוא לתקן את סעיף 16 לפקודה ולהסמיך את שר האוצר להורות על פטור כזה, שיחול רק על מי שאיננו תושב ישראל (סעיף 3).

4. פסקה (5) לסעיף 17 לפקודה מתירה ניכוי של כל סכום ששילם מעביד לקופת גמל בתור השתתפות שנתית סדירה, ובאישור הנציב – אף בתור השתתפות שנתית בלתי סדירה. אגב דיון בביהמ"ש (עמ"ה ת"א 630/63, בנק איגוד לישראל, קובץ פסקי דין מס הכנסה, כרך ד' חוברת 10, עמ' 92). הועלה ספק אם הגבלת השיעורים כפי שנקבעה בתקנות עולה בקנה אחד עם נוסח החוק. מוצע איפוא לתקן את הסעיף ולתת סמכות לקבוע בתקנות את השיעורים (סעיף 4).

5. לאור ההצעה לבטל את פסקה (3) לסעיף 2 לפקודה (ראה סעיף 1 לעיל), נעשית ההוראה הכלולה בסעיף 19 לפקודה מיותרת ומוצע לבטלה (סעיף 5).

6. סעיף 32 (9) לפקודה, האוסר ניכויים של פיצויים המשתלמים על ידי חברת מעטים לאחד מחבריה שהוא מבעלי השליטה בה, לוקה בכך שאינו מביא בחשבון אפשרות של שליטה עקיפה או שליטה באמצעות קרוב משפחה; בכך מתאפשר למעשה ניכויים של סכומים שמשלם אדם לצדדו. כמו כן אין הסעיף מונע תשלום פיצויים למי שחדל זה מקרוב להיות בעל השליטה בחברה, ואינו מונע אף תשלום פיצויים כאמור באמצעות קופת גמל.

מוצע איפוא לתקן ליקויים אלו ולקבוע כי גם בעלות עקיפה על מניות או באמצעות קרוב משפחה תיחשב כבעלות לכל דבר, כי הפרשות לקופת גמל לפיצויים דינן כדין פיצויים ישירים, וכי יש לראות כבעל שליטה לצרכי סעיף זה אף את מי שקיבל פיצויים תוך שנתיים מיום שחדל להיות בעל שליטה. ההוראה האמורה תחול גם על מענקים עקב מוות (סעיף 6).

7. סעיף 34 (ב) לפקודה מתיר ניכוי מיוחד ליחיד שאינו זכאי לניכוי בעד אשה או לניכוי בעד ילדים. הסעיף הנ"ל אינו ברור; יש איפוא לתקן את הנוסח ולהבהיר את הכוונה (סעיף 7).

8. קיימים מקרים בהם נישומים מעוניינים לתרום סכומים נכבדים למטרות מיוחדות כגון מפעלי תרבות, הנצחה וכד'; אולם הוראות הפקודה אינן מעניקות הקלות במס בשל תרומות גדולות.

מוצע להוסיף בפקודה הוראה מיוחדת לפיה תרומה בסכום של 20,000 לירות או יותר – למוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9 (2) לפקודה – תזכה את התורם, בשנת המס שבה נתרמה התרומה, אם הוא יחיד – בניכוי ממס בשיעור של 25% מסכום התרומה, ואם הוא חברה – בניכוי מהכנסתה החייבת בשיעור של 50% מסכום התרומה.

הניכוי או הזיכוי כאמור יהיו מוגבלים לתרומות שאינן עולות על 10% מסכום הכנסתו החייבת של התורם בשנת המס שבה ניתנה התרומה (כלומר שאם תעלה תרומה מעל התקרה האמורה לא יהיה התורם זכאי להקלה לגבי הסכום העודף), ומותנים בכך שהתורם לא נהנה מהקלה על תרומה זו לפי הוראה אחרת (סעיף 8).

9. לפי הפקודה לא נחשבת כיום קופה מרכזית להשקעות של קופות גמל כ"קופת גמל", וזאת עקב ההגדרה המצומצמת של מושג זה המצויה בסעיף 47 (ד) לפקודה. מוצע איפוא לכלול בהגדרה גם קופה מרכזית להשקעות כאמור (סעיף 9).

10. סעיף 49 (א) לפקודה דן בקביעת ההשתכרויות או הרווחים של חברה העוסקת בביטוח כללי, וקובע, בין היתר, כי העתודה לסיכונים שלא חלפו בסוף שנת המס, המנוכה מהכנסת החברה, תחושב לפי התאחוז המקובל באותה חברה לסיכונים אלה לגבי כלל עסקיה. מאחר שעתודה זו משפיעה למעשה על החיוב במס, וככל שתגדל העתודה תקטן ההכנסה, הרי העדר אפשרות בקורת על ידי פקיד השומה על קביעת אותו תאחוז מקובל מביא לעתים לקביעה מוגזמת של העתודות ובעקבותיה להקטנת המס המגיע.

מוצע לקבוע כי התאחוז המקובל לא יעלה על התאחוז הסביר — לדעת פקיד השומה — בכל מקרה ומקרה. כן מוצע להבהיר כי בערעור בהתאם לסעיפים 153 עד 158 לפקודה יהא ניתן לחלוק על החלטת פקיד השומה בדבר סבירות התאחוז (סעיף 10).

11. הסעיף הדין בקביעת רווחיהן של חברות העוסקות בביטוח חיים קובע כי יש לראות את רווחי החברה כשווים לגדול משני הסכומים הבאים:

(1) סכום ההכנסה מהשקעות פחות הוצאות הנהלה, ובכלל הוצאות דמי עמילות ששילמה החברה פחות דמי עמילות שקיבלה;

(2) סכום הרווחים, כשהם מחושבים לפי האמור בסעיף 49 לפקודה לגבי חברה העוסקת בביטוח כללי, אגב קביעת העתודות לפי חישוב אקטוארי ובשיעור גוויים המחוייבים לפי הענין.

לפי הסעיף הקיים, יש לעשות את החישוב לקביעת הסכום הגדול מן השנים, מדי שנה, ואין קיימת אפשרות לבקורת החישוב האקטוארי על ידי פקיד השומה.

מוצע עתה לשנות את שיטת החישוב האמורה מחישוב שנתי לחישוב שיעשה מדי ארבע שנים, החל משנת המס 1968 (ומכאן שההתאמה הראשונה תיעשה בתום שנת המס 1971 ועד אז ייעשה החישוב לפי השיטה הקבועה בסעיף 49 לפקודה), וכן להסמיך את פקיד השומה להחליט מהו בסיס החישוב האקטוארי הסביר בכל מקרה ומקרה. יובהר גם כאן כי בערעור בהתאם לסעיפים 153 עד 158 לפקודה יהא ניתן להשיג על החלטת פקיד השומה בדבר סבירותו של בסיס החישוב כאמור (סעיף 11).

12. סעיף 66 (א) לפקודה מסדיר את הניכויים והזיכויים האישיים לחישוב המס לאשה עובדת בגפרד. הסעיף אינו כולל הוראה בדבר ניכוי השלומים בעד תגמולים או קיצבה לפי סעיף 47, והמצב כיום הוא שניכוי זה נמנע מאשה נשואה עובדת. מוצע לכלול בסעיף 66 הוראה המתירה גם ניכוי זה (סעיף 12).

13. אגב ביצוע הפקודה נתברר שהגדרת קרוב צרה מדי; ביחס לחברת מעטים היא מאפ־שרת להתחמק ממס על ידי פעולות עם קרובים שאינם כלולים כיום בהגדרה. מוצע להרחיב את הגדרת קרוב שבסעיף 76(ד) (סעיף 13).

14. סעיף 85 לפקודה דן בשומת מלאי עסקי בהפסקת עסק או בהעברתו. מנסיון הפעלת הסעיף וכן לאור מספר פסקי דין בנרשא זה (ע"א 20/63, בן צבי, פד"י י"ז, עמ' 1963; ע"א 217/65—221/65, שלמה כהן, פד"י כ' (2), עמ' 421), מסתבר כי יש מקום לערוך את הסעיף מחדש ולכלול בו שתי הוראות: אחת המתייחסת למלאי עסקי בעסק שהופסק או שהועבר, ושניה המתייחסת להעברת מלאי עסקי השייך לעסק קיים ללא תמורה או שלא בתמורה מלאה או להפיכת המלאי כאמור לנכס קבוע באותו עסק.

מוצע לקבוע כי יש לראות את המלאי העסקי כאילו נמכר בסכום שאפשר היה לקבל ממוכר מרצון לקונה מרצון בעת ההפסקה, ההעברה, ההוצאה או השינוי במצב הנכס. אולם, חריג אחד להוראה זו — בהעברה שנעשתה בכתב ושבה שוכנע פקיד השומה כי המחיר בעד

הנכס נקבע בתום לב ובלי שהושפע מקיום יחסים מיוחדים בין הצדדים, בין במישרין ובין בעקיפין, יראה פקיד השומה את המחיר שהוסכם עליו כסכום השווי הנכון (סעיף 14).

15. סעיף 86 לפקודה דן בעסקאות בדויות או מלאכותיות וקובע כי מקום שפקיד השומה נוכח שעסקה המפחיתה או העלולה להפחית את סכום המס הגה בדויה או מלאכותית או שהסבה פלוגנית אינה מופעלת למעשה, רשאי הוא להתעלם מהן.

הפסיקה שבאה בעקבות הפעלתן של הוראות סעיף זה מצמצמת באופן ניכר את האפשרות להפעילו; מוצע איפוא לתקן את הסעיף ולקבוע בו כי פקיד השומה רשאי להתעלם גם מעסקה שמטרתה העיקרית היא להפחית את סכום המס. כמו כן מוצע להרחיב את המונח "עסקה" כך שיכלול גם פעולה (סעיף 15).

16. בסעיף 88 לפקודה הכוללת הגדרות לחלק ה', הודן במס רווחי הון, יוכנסו שינויים אלה:

(1) הוספת הגדרה נפרדת של מלאי עסקי ובעקבות זאת – תיקון פסקה (2) להגדרת "נכס" (ראה פסקה (3) להלן) (סעיף 116).

(2) הגדרת "נכס ברי-פחת":

הנוסח הקיים של ההגדרה כולל אך ורק נכסים שנכבד להם שיעור פחת בתקנות לפי סעיף 21 לפקודה, ואיגו מביא בחשבון נכסים שניתנה בעדם הפחתה (לדוגמה – דמי מפתח), אך שהפחתה זו מוכתרת בחשבון לצורך חישוב ריווח ההון. מצב זה גורם לכך שמבחינת חישוב ריווח ההון הולך המס ופחתה ככל שמתארכת תקופת התזוקה (כמקובל לגבי נכסים שאינם בני-פחת – סעיף 91(ב) לפקודה), ומאידך מקבל הנישום את ההפחתה גם כהוצאה שוטפת. מוצע לכלול בהגדרה גם נכסים שבעדם ניתנה הפחתה, ועל ידי כך יהיה שיעור מס ריווח הון על נכסים כאלה שווה לזה החל על נכסים בני-פחת, דהיינו 25% (סעיף 116(2)).

(3) הגדרת "מלאי עסקי":

כיום מוגדר מלאי עסקי במסגרת הגדרת "נכס". הוספת ההוראה שלפיה העברת נכס של הנישום מנכסיו הפרטיים למסגרת המלאי העסקי שלו, או הפיכת נכס קבוע בעסקו למלאי עסקי בעיסוקו, נקבעות כמכירה, מחייבת את השימוש במונח "מלאי עסקי". מוצע איפוא לנסח מונח זה בהגדרה בפני עצמה ולתקן בהתאם את פסקה (2) להגדרת "נכס" (סעיף 116(3)).

(4) הגדרת "מחיר מקורי":

(א) התיקון בפסקה (2) להגדרה, הדנה במחיר המקורי לגבי נכס שנתקבל בחליפין, בא בעקבות תיקון הגדרת "תמורה", שתושווה, בשינויים המחוייבים, להגדרת "שווי" בחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963 (ראה פסקה (6) להלן).

(ב) פסקה (3) להגדרה דנה בקביעת ה"מחיר המקורי" של נכס שנתקבל במתנה. כיום מתייחסת ההוראה לשתי תקופות: לזו שלפני יום 3.12.51, כשהמחיר המקורי של מתנה שנתקבלה אז הוא שווי הנכס בעת שנתקבל ע"י הנישום, ולתקופה מיום 3.12.51 ואילך, כשהמחיר המקורי של מתנה שניתנה בה הוא הסכום שהוצא לרכישת המתנה על ידי הרוכש האחרון שרכשה שלא במתנה.

לאור תיקון הגדרת "מכירה" (ראה פסקה (5) להלן) מוצע עתה להבחין בין שלוש תקופות כדלקמן:

1. התקופה שלפני יום 3.12.51, שלגביה לא יחול כל שינוי בהגדרה הקיימת:

II. התקופה מיום 3.12.51 ועד לפני יום תחילת החוק המוצע, כשווייו של נכס שניתן במתנה באותה תקופה יהיה יתרת המחיר המקורי של הנכס כשהוא בידי הרוכש האחרון שרכשו שלא במתנה; III. התקופה שמיום תחילת החוק המוצע, שבה יבחינו בין מתנה מקרוב לבין מתנה אחרת, כדלקמן:

- (1) במתנה מקרוב יהיה שוויו של הנכס שניתן במתנה – יתרת המחיר המקורי של הנכס בעת שניתן במתנה על ידי הרוכש האחרון שרכשו לא במתנה;
- (2) במתנה שניתנה ע"י מי שאינו קרובו של מקבל המתנה יהיה השווי – ה"תמורה" בעת מתן המתנה (ראה פסקה (6) להלן) (סעיף 16(4)).

(5) הגדרת "מכירה":

הנוסח הקיים מוציא מכלל הגדרת "מכירה" כל מתנה, ומאפשר העברת נכסים ללא תשלום ריווח הון. מוצע לצמצם אפשרות זו ולהותירה רק לגבי מתנה לקרובו של גותן המתנה בלבד (סעיף 16(5)).

(6) הגדרת "תמורה":

הנוסח הקיים של ההגדרה קובע כי כתמורה ייחשב הסכום ששולם בעד מכירת הנכס או שוויה של תמורה אחרת בעד המכירה. נוסח זה מאפשר לצדדים מעוניינים להעביר בעלות בנכס תוך ציון מחיר מכירה בלתי ריאלי, ואף להעביר בעלות ללא כל תמורה.

מוצע למנוע אפשרות זו על ידי תיקון הגדרת "תמורה", שתהא דומה להגדרת "שווי" בחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג–1963. הגדרה זו קובעת שיראו את מחיר השוק של הנכס ביום המכירה כתמורה שניתנה בעדו באותה מכירה; אולם אם המכירה נעשתה בהסכם בכתב ונתמלאו תנאים מסויימים כמפורט בהגדרה המוצעת, יראו כתמורה את הסכום שנקבע בהסכם (סעיף 16(6)).

(7) הגדרת "קרוב":

בתיקון המוצע להגדרת "מחיר מקורי", לענין נכס שנתקבל במתנה, מדובר בקרוב משפחה, וכן מוזכר מונח זה בהגדרת מכירה. יש איפוא צורך להגדיר קרוב כזה (סעיף 16(7)).

17. לאור ההצעה לתיקון הגדרת "מכירה" בסעיף 88, שבאה להטיל מס ריווח הון על העברת נכס בדרך מתנה שלא לקרוב משפחה, מוצע לתקן אף את הגדרת "תקופת החזקה" שבסעיף 91(ב) לפקודה, וזאת לשם קביעת מניין שנות החזקה לגבי נכס כזה, החל מ-1.4.88, מיום שהמתנה ניתנה. לגבי מתנה שנתקבלה מקרוב משפחה יחשבו גם להבא את תקופת החזקה מהיום שבו הגיע הנכס לידי הרוכש האחרון שלא במתנה (סעיף 17).

18. (א) סעיף 93 לפקודה דן בריווח הון בחבר-בני-אדם שנתפרק. פסקה (2) לסעיף קטן (א) קובעת כי אם היתה המכירה בדרך העברת נכסים על ידי המפרק מחבר-בני-אדם לחבר בו, יראו כתמורה את שוויים של אותם נכסים במכירה ממוכר מרצון לקונה מרצון ביום העברת הנכס כאמור. מאחר שמוצע לתקן את הגדרת "תמורה" (ראה סעיף 16(6) לעיל), יש מקום לתקן אף את הפסקה הנ"ל ולהתייחס גם בה להגדרת "תמורה" (סעיף 18(1)).

(ב) סעיף קטן (ב) כולל הוראות שנועדו למנוע הטלת מס כפולה, דהיינו, הן על חבר-בני-האדם והן על החברים בו. בטעות הושמטה המילה "שחבר" מהרישה של הסעיף

וכך איבד הסעיף את מובנו, שכן אין מדובר בחישוב המס של חבר-בני-אדם אלא בחישוב המס של חבר בחבר-בני-אדם. מוצע עתה לתקן את הסעיף בהוספת המלה שהושמטה (סעיף 18(2)).

19. סעיף 95(ב) לפקודה קובע כי המחיר המקורי של נכסים שהועברו לחברה תמורת מניות בלבד בה, יהיה יתרת המחיר המקורי כפי שהיה בידי המעביר. בטעות נאמר "מחיר מקורי" וצריך להיות "יתרת המחיר המקורי" (סעיף 19).

20. לאור הצעת התיקון בהגדרת "מכירה" בסעיף 88, לפיה יחויב בריווח הון מתן נכס במתנה למי שאינו קרובו של הנותן, נתעורר הצורך בהוראה בדבר פטור ממס למכירות ללא תמורה למוסדות ציבור, כפי שהחבר מוסדר בחוק מס שבת מקרקעין, תשכ"ג-1963. מוצע איפוא להרחיב את סעיף הפטורים ולהחילו אף על מכירות כאלו (סעיף 20).

21. ביהמ"ש העליון (ע"א 221/65-217, שלמה כהן, פד"י כ(2), עמ' 421) קבע הלכה לענין מס הכנסה ומס שבת מקרקעין, אשר קבעה הפרדה בין הנישום כפרט לבין אותו נישום כבעל עסק. לפי קביעה זו יכול אדם להעביר מנכסיו הפרטיים למלאי העסקי שלו וכן יכול הוא להפוך נכס קבוע בעסקו למלאי עסקי בעסקו, וכל זאת מבלי להתחייב במס על הריווח שנבע מכך. יותר מזה: רווחים אלה לא יתחייבו במס גם בעת מימושם אגב מכירת המלאי האמור, בשל העובדה כי הצלות של המלאי האמור נקבעת לפי המחיר ביום ההעברה העצמית, והריווח שנצטבר בין יום הרכישה לבין יום ההעברה העצמית לא יובא בחשבון לענין חישוב הריווח. מוצע לקבוע כי העברת נכס שבבעלות הנישום למסגרת המלאי העסקי שלו, או הפיכת נכס קבוע בעסקו למלאי עסקי בעסקו, ייחשבו כמכירה לענין ריווח הון (סעיף 21).

22. סעיף 121(ג) לפקודה מגדיל את שיעורי המס ליחיד ללא אשה וללא ילדים. סעיף זה אף הוא לקוי באותה אי בהירות שבה לקוי סעיף 34. מוצע להבהירו, לתקן את ההוראה באותה דרך (סעיף 22).

23. לאור הרחבת ההוראות בדבר ניכויי מס במקור גם לגבי סוגי הכנסות שאינן מעבודה, מוצע לתקן את הכותרת של סימן ב' לפירק הראשון בחלק י' לפקודה (סעיף 24).

24. כותרת השוליים לסעיף 164 לפקודה מדברת בחובת המעביד לנכות במקור, שעה שהסעיף דן בחובת ניכוי מס במקור לא רק משכר עבודה אלא גם מסוגי הכנסה אחרים (כגון עמלת ביטוח, ריבית, שכר סופרים). מוצע איפוא להתאים את כותרת השוליים לתוכן הסעיף (סעיף 25).

25. סעיף 167 לפקודה מתיר לפקיד השומה לשום לפי מיטב השפיטה את סכום המס שהיה אדם חייב לנכות במקור לפי סעיף 164 לפקודה ולא עשה זאת, או לא מסר דו"ח על כך, או מסר דו"ח אולם פקיד השומה סבור שאינו נכון. הוראת סעיף 164 מתייחסת לניכוי מס במקור מהכנסת עבודה בלבד ולכן מנוע פקיד השומה מלשום את המס מריבית וריביתנד. מוצע על כן להחיל את הוראות סעיף 167 לפקודה גם על ניכוי מס במקור מדיבידנד וריבית הנעשה על פי סעיף 161 לפקודה (סעיף 26).

26. סעיף 169 לפקודה מסמיך את פקיד השומה או את נציגו להיכנס לחצריו של מעביד, ולבדוק ולחקור בכל הקשור לניכויים. עקב הרחבת מעגל הניכויים במקור והחלתו אף על סוגי הכנסות שאינן מעבודה, חייבים בניכוי מס במקור גם כאלה שאינם מעבידים, כגון משלמי ריבית, שכר סופרים ועמלת ביטוח. מוצע איפוא להרחיב את סמכותו של פקיד השומה או מי שהוסמך על ידו לענין זה, ולהתיר כניסתם לחצריו של כל אדם שמחובתו

לנכות מס במקור וכן לחצרו של אדם שברשותו הספרים והמסמכים הנוגעים לניכוי המס ולבדוק את המסמכים האמורים. כמו-כן תורחב סמכותו של פקיד השומה או מי שהוסמך על ידיו, לחקור כל מי שמחובתו לנכות מס במקור (נוסף על סמכותו זו לגבי מעביד והמור-עסקים על ידיו). מוצע גם לבטל את סעיף 169 לפקודה, ולכלול את הוראתו בסימן מיוחד בסופו של הפרק, שידון בסמכויות עזר לענין הניכויים על חשבון המס (סעיפים 27 ו-28).

27. סעיף 185 לפקודה, הדין בתיאום תשלום המס לאחר פסק דין, קובע, בפסקה (2), כי אם נתברר לאחר מתן פסק הדין כי הנישום שילם פחות מדי, תשולם היתרה תוך חמישה עשר יום מיום מסירת ההחלטה בצירוף ריבית כפי שקבע בית המשפט.

לשם תיאום בהטלת הריבית על ידי בית המשפט ופקיד השומה על יתרת המס שהנישום חייב לשלם בפסק-דין, מוצע כי בחוק גופו תיקבע הריבית שתחול על היתרה האמורה עד לפני יום הגשת הערעור לבית המשפט ובית המשפט יקבע את הריבית לתקופה שחלפה מיום הגשת הערעור. הריבית לגבי התקופה שלפני הגשת הערעור תהיה 9% לשנה החל מתום 30 יום לאחר המועדים שנקבעו להגשת הדו"ח על פי סעיפים 132 ו-133 לפקודה ועד לפני יום הגשת הערעור, ובסך הכל לא יותר מ-9%, אולם בית המשפט יהא רשאי להורות על שיעור אחר (סעיף 29).

28. סעיף 187 לפקודה, הדין בתשלום ריבית על יתרות מס שהנישום חייב לשלם לאחר שומה ולאחר השגה, מטיל ריבית בשיעור של 9% לשנה שלא תעלה בסך הכל על 4½% מסכום כל היתרה. הוראה זאת מחייבת את פקיד השומה לסיים את השומה וההשגה כאחד תוך חצי שנה, שאם לא כן לא יתחייב הנישום בריבית האמורה לתקופה שמעבר לכך; נוסף לזאת הסעיף אינו מבחין בשלבים השונים של הדיון בשומה. הנסיון מורה כי סיום השומה וההשגה תוך חצי שנה הינו משימה שאינה ניתנת לביצוע, ורבים המקרים שנישומים מגישים השגות סרק במגמה לעכב בידם את היתרות לתקופה ממושכת ללא תשלום ריבית. מוצע איפה לקבוע, לגבי שלב ההשגה, שיעור ריבית של 9% לשנה שלא תעלה בסך הכל על 9% מסכום היתרה. לגבי היתרה בשלב השומה לא יחול שינוי מבחינת סך כל הריבית, שתהיה גם להבא 4½% מן היתרה (סעיף 30).

29. בתיקון הפקודה משנת תשי"ב נקבע קנס בשל אי הגשת דו"ח וכן תוקנו ההוראות בדבר הטלת קנס בשל פיגור בתשלום; בעת התיקון הושמטה הוראה הקובעת כי דין הקנס לענין גביה כדין המס. כמו כן הוכנסו אז לראשונה לפקודה ההוראות בדבר ריבית ואף זאת מבלי להורות שעל גבייתה יחולו חוקי הגביה. המצב כיום הוא איפוא שקיימת אי בהירות לגבי השאלה אם ניתן לגבות ריבית וקנסות על פי פקודת המסים (גביה). מוצע לתקן את סעיף 193 לפקודה, הדין באכיפת תשלום על ידי פקיד השומה, ולהורות שפקודת מס הכנסה ופקודת המסים (גביה) יחולו אף על קנסות וריבית כאילו היו מס (סעיף 31).

30. סעיפים 218 ו-219 לפקודה דנים, הראשון בעבירה על חובת ניכוי מס במקור והשני בעבירה על חובת העברת המס שנוכה במקור לפקיד השומה, ושני הסעיפים אינם מתייחסים לחובת ניכוי מס במקור מתושב חוץ. לא קיימת אפוא אחריות פלילית לפי סעיפים אלה לגבי אי ניכוי מס במקור מתושב חוץ ואי העברת מס שנוכה מתושב חוץ לפקיד השומה. מוצע עתה להחיל את סעיפים 218 ו-219 לפקודה גם לגבי סוגיית ניכוי מס במקור מתושב חוץ, הנדונה בסעיפים 170 ו-171 לפקודה. בעקבות תיקון זה יש לתקן אף את סעיף 222 (ג) לפקודה (סעיפים 32 עד 34).

31. סעיף 223 לפקודה דן בחזקת אשמה, וקובע כי אחת הדרכים להוכחת אשמה של השמטת

הכנסה או של רישום הכנסה בחסר היא העובדה כי הונם של הנישום, של אשתו או של ילדיו גדל בסכום העולה על סכום ההכנסה עליה הגיש דו"ח.

מאחר שהדו"ח מוגש לכל שנת מס ואילו הצהרות הון אינן מוגשות מדי שנה, נוצר קושי בייחוס סכום ההשמטה לשנה מסויימת. ואמנם, בביהמ"ש העליון (ע"פ 242/63 קרייתי, פד"י יח' (3), עמ' 477) נקבע במפורש כי על פקיד השומה להוכיח, בעבירה פלילית של השמטת הכנסות הנובעת מגידול הון, מהו סכום הגידול שיש לייחס לכל שנה, והוכחה זו כמעט בלתי אפשרית. מוצע, על כן, לייחס את גידול ההון לתקופה שלגביה נקבעה ההשמטה ושלא תעלה על חמש שנים (מבלי לחלקה לשנות מס ולנקוב בסכום המושמט בכל שנה ושנה) (סעיף 35).

32. סעיף 235 לפקודה מתיר לגלות למוסד לביטוח לאומי פרטים שעובד מס הכנסה חייב בדרך כלל לשמור בסוד; אולם אין בחוק הביטוח הלאומי הוראות בדבר חובת הסודיות של עובד המוסד לגבי ידיעות שקיבל מאגף מס הכנסה. מוצע להטיל על עובדי המוסד חובת סודיות לגבי ידיעות שקיבלו כאמור (סעיף 36).

33. עד כה טרם נקבע הסדר חוקי מחייב בדבר הרשאת אדם לשמש יועץ מסים. בהעדר הסדר כזה רשאי כל מי שרוצה בכך לעסוק בייצוג נישומים בפני שלטונות המס אף אם אינו ראוי לשמש בתפקיד זה, והנסיון מורה כי לחופש עיסוק זה תוצאות שליליות הן מבחינת הנישומים עצמם והן מבחינת שלטונות המס. מוצע לקבוע הוראות בדבר כשירות אנשים להירשם כיועצי מסים, ניהול פנקס, עריכת בחינות, סמכות הנציב למחוק מהפנקס ולהשעות, וקביעת אגרות, הכל בדומה להוראות הקיימות בחוק סוכני המס, תשכ"ה-1964. כמו כן נקבעה הוראת מעבר לגבי אלה העוסקים כיום בייצוג נישומים, עד להסדר הפנקס (סעיף 37 ו-42).

34. סעיף 240 לפקודה דן בעיגול סכומים, הן מבחינת חישוב סכום ההכנסה החייבת – לגביה מועגל הסכום עד ללירה השלמה הקרובה ביותר, והן מבחינת חישוב סכום המס שנקבע לנישום – לגביה מועגל הסכום עד למחצית הלירה הקרובה ביותר. מוצע לעגל עד ללירה הקרובה גם את סכומי המס וגם את חיובי הקנסות והריבית, את תשלומי המקדמות ואת הסכומים שנקבעו בהסדרי תשלום (סעיף 38).

35. סעיף 12 לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 3), תשכ"ג-1963, קובע כי הוצאות הון שהוציא אדם בשנות המס 1962, 1963 ו-1964, למחקרים מדעיים שנועדו לפיתוח או קידומו של מפעלו, יותרו לניכוי בשנת המס שבה הוצאו, כתנאים אלה:

- (1) שמחקרים כאמור נעשו לפי המלצת המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח;
- (2) שהמחקר נעשה במוסד שאושר על ידי שר האוצר, על פי המלצת המועצה האמורה.

מוצע עתה:

- א. להאריך את תחולת ההוראה הנ"ל לשנות המס 1965 עד 1967;
- ב. להתיר ניכוי בשל מחקרים מדעיים גם לשנות המס 1968 עד 1970, אולם בשינויים אלה:

- (1) על המחקר להתייחס לתעשייה או לחקלאות;
- (2) די יהא בהמלצתה העקרונית של המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח לגבי מוסד ששר האוצר בכון לאשר אותו, לענין זה ולא יהא צורך בהמלצתה של המועצה לגבי כל מחקר ומחקר לחוד;

(3) המזמין מחקר במוסד שעליו לא ניתן אישור כאמור, יהא אף הוא זכאי לניכוי בשל הוצאותיו של המחקר אם המועצה הנ"ל המליצה על המחקר.

לא יותר לניכוי סכום שהושקע בנכס שיש עליו פחת לפי סעיף 21 לפקודה (סעיף 39).

36. בסעיף 23 לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה, תשי"ח-1958, גקבעה הסמכות לפטור ממס תשלום שמקבל עובד ממעביד לכיסוי הוצאות של קניית ספרות מקצועית.

סמכות זו נקבעה במקורה לגבי שנות המס 1958 ו-1959; בסעיף 11 לחוק לתיקון הפקודה (מס' 3), תשכ"ג-1963, הוארכה הסמכות עד לשנת המס 1962, ומאז טרם הוארכה. אף על פי כן ניתן פטור כזה גם בשנים שלאחר מכן, ולשם מתן גושפנקא חוקית לפעולה זו מוצע להאריך תקפה של הוראת החוק הנ"ל ללא הגבלה, החל משנת המס 1963 (סעיף 40).

37. (א) ביהמ"ש העליון בע"א 221/65-217, שלמה כהן, פד"י כ(2), עמ' 421, קבע הלכה לענין מס הכנסה ומס שבח מקרקעין, אשר קבעה הפרדה בין הנישום כפרט לבין אותו נישום כבעל עסק. לפי קביעה זו יכול אדם להעביר מנכסיו הפרטיים למלאי העסקי שלו וכן יכול הוא להפוך נכסי מקרקעין קבועים שלו למלאי עסקי בעסקו, וכל זאת מבלי להתחייב במס על הרייוח שנבע מכך. רווחים אלה לא יתחייבו במס גם בעת מימושם אגב מכירת המלאי האמור, בשל העובדה כי העלות נקבעה לפי המחיר ביום ההעברה העצמית הנ"ל.

מוצע איפוא לקבוע בסעיף 5 לחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963 (להלן - החוק העיקרי), כי העברת זכות במקרקעין או זכות באיגוד מקרקעין שבבעלותו של הנישום למסגרת המלאי העסקי שלו, או הפיכת נכס מקרקעין קבוע למלאי עסקי בעסקו, ייחשבו כמכירה או כפעולה באיגוד, לפי הענין, לצורך מס שבח מקרקעין (סעיף 41(1)).

(ב) סעיף 50 (א) לחוק העיקרי קובע כי מכירת זכות במקרקעין או פעולה באיגוד מקרקעין, שהרייוח מהן נתון לשומה לפי פקודת מס הכנסה, יהיו פטורות ממס שבח מקרקעין. סעיף 50 (ב) מתנה את הפטור באישור מטעם פקיד השומה שאמנם נתון הרייוח במקרה דנן לשומה לפי הפקודה.

מוצע להוסיף הוראה הקובעת כי פקיד השומה יהא רשאי מצידו להתנות את מתן האישור בתשלום מס הכנסה המגיע באותה שעה מאת המוכר או עושה הפעולה או במתן ערובות לתשלום המס, אולם סכום מס הכנסה הנדרש מהנישום לא יעלה על 40% משווי הזכות במקרקעין (ביום המכירה) או הזכות באיגוד (ביום הפעולה באיגוד) שהם נשוא העסקה. אם מבקש האישור הוא איגוד מקרקעין ששומת מס הכנסה המגיע ממנו נערכת לבעלי הזכויות בו, יחולו ההוראות האמורות גם על מס הכנסה המגיע מבעלי הזכויות באיגוד (סעיף 41(2)).

